

A Sigray-gyűjteményről

Bár eltérően a legtöbb vagyontárgytól a műkincseket nem államosították a szocializmus alatt, a múzeumokba a második világháború eseményei kapcsán, vagy azt követően bekerült műtárgyakat majdnem lehetetlen volt visszakapni. Ezeket az ügyeket a korábbi rendszerben teljesen a szőnyeg alá söpörték, a tulajdonosok vagy örököseik hiába is próbálkoztak volna tulajdonuk visszaszerzésével. A rendszerváltozást követően azonban több család is benyújtotta igényét olyan műtárgyakra, amelyeket azóta valamelyik közgalériában vagy múzeumban helyeztek el, és az állam sajátjaként kezelte azokat. A legtöbb ilyen kísérlet –bár már több mint húsz év eltelt,- még mindig nem vezetett sikerre. Az egyetlen bizakodásra okot adó ügy a Sigray-család pere, amelyben a bíróság már több ízben is az örökösök javára döntött.

A gyűjtemény eredeti tulajdonosa Sigray Antal volt, a két világháború közötti időszak egyik legmeghatározóbb politikusa. 1920-ban Svájcban próbált diplomáciailag közelíteni az amerikaiakhoz, hogy ezáltal a párizsi béketárgyalásokon Magyarország ne essen túlságosan súlyos elbírálás alá. Az általa gondozott gyűjtemény több mint 3500 darabból állt, amelyek között megtalálunk festményeket, bútorokat, szobrokat és számos értékes kötetet is.

Sigray Antal a második világháború végéhez közeledve fellépett a háborúból való kilépés, valamint a békekötés mellett, azonban látva, hogy kísérlete nem sikeres, nem számíthatott sok jóra. Ennek megfelelően 1943-ban letétbe helyezett 22 festményt a Magyar Nemzeti Múzeumban. Nem sokkal később sajnos bebizonyosodott, hogy féltelme nem volt megalapozatlan, hiszen a német megszálláskor 1944-ben elhurcolták, és a mauthauseni koncentrációs táborba került.

1947-es halála után egyetlen lánya, Sigray Margit megbízta Sárkány Barna ügyvédet, hogy gondozza a család ivánci kastélyának ingóságait, aki 1952-ben úgy döntött, hogy azokat különböző múzeumoknak adja át megőrzésre, gondozásra. Így került a Balatoni Múzeumba, a Helikon Kastélymúzeumba, a Természettudományi, az Iparművészeti, a Magyar Nemzeti és a Szépművészeti Múzeumba a családi gyűjtemény legtöbb darabja.

Ezek után több évtizedes hallgatás következett. Az első próbálkozás a tárgyak visszaszerzésére 1997-ben indult, aminek hatására abban, és az azt követő évben a Balatoni, a Természettudományi és a Szépművészeti Múzeum visszaadta a náluk levő műtárgyakat. Az Iparművészeti, a Nemzeti, és a Helikon Kastélymúzeum azonban megmakacsolta magát, és megtagadták a kincsek visszaszolgáltatását az örökösöknek. Ekkor a kulturális tárca elrendelte a gyűjtemények felülvizsgálatát, s a Sigray-anyagról is lista született mi hol található. Ám a 300 műtárgyat az után sem adta ki a három intézmény, hogy a tulajdoni igények jogosságát a Központi Vagyoni Igazgatóság 2002-ben megerősítette.

A 2000-es évek elején a leszármazottak felajánlották, hogy ha a múzeumok visszaadják a Sigray-tárgyakat, akkor az örökösök ezek egy részét (43 százalékát) a múzeumoknak ajándékozzák. Ezt a szándékot az örökösök 2007-ben megismételték, de kedvező választ nem kaptak.

Miután a tárgyalások kudarcba fulladtak, az örökösök a múzeumok ellen úgynevezett próbapereket indítottak. Hat perben hat különböző bíróság mondta ki, hogy jogosak a követeléseik, így 2005-ben - végrehajtó közbenjárásával - a Nemzeti Múzeumtól visszakapták az Ocskay Johannát ábrázoló portrét, 2009-ben az Iparművészetiből egy XIX. századi angol

karosszéket, Keszthelyről pedig a Párisz ítélete című szobrot. 2010 márciusában 14 darab XVIII-XIX. századi festmény került vissza az örökösökhöz a Nemzeti Múzeumból.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2012 végén perújítási kérelmet nyújtott be a Párisz ítélete című szobor és az angol karosszék ügyében. A beadvány szerint új bizonyíték látott napvilágot, amely alátámasztja azt, hogy a szóban forgó műtárgyakat 1952-ben állami tulajdonba vették. A Keszthelyi Városi Bíróság azonban elutasította a perújítási kérelmet 2013 januárjában.

A Sigray ügyben végül politikai döntés született, és 2013. április 16-án, Keszthelyen, Lázár János, Miniszterelnökséget vezető államtitkár átadott a Sigray-család örökösének 86, eddig a Helikon Kastélymúzeumban őrzött műtárgyat, majd bejelentette, hogy a kormányfő döntése alapján 2013. május 1-jei hatállyal a Miniszterelnökségen belül létrejön a letétbe helyezett kulturális javak titkársága, amelynek feladata a magyar múzeumokban vitathatatlanul nem állami tulajdonban lévő műtárgyak visszaszolgáltatása.